

Grad Sarajevo
City of Sarajevo

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo
Grad Sarajevo
GRADSKO VIJEĆE

ODLUKA
o utvrđivanju nacionalnih kulturnih društava od posebnog značaja za Grad
Sarajevo
(prijedlog)

Predlagač: Gradonačelnik
Obrađivač: Gradska uprava Grada Sarajeva

Sarajevo, juli 2020. godine

Adresa: Hamdije Kreševljakovića 3
71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 216 659
Fax: +387 33 205 874
Email: gsgv@sarajevo.ba
Web: gradskovijece.sarajevo.ba

Na osnovu člana 26. stav 1. tačka 2. Statuta Grada Sarajeva („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 34/08 – prečišćeni tekst), Gradsko vijeće Grada Sarajeva, na sjednici od __.__.2020. godine, donosi:

(prijedlog)

O D L U K U

o utvrđivanju nacionalnih kulturnih društava od posebnog značaja za Grad Sarajevo

Član 1.

I OPĆE ODREDBE

Ovom Odlukom utvrđuju se nacionalna kulturna društava od posebnog značaja za Grad Sarajevo (u daljnjem tekstu: „kulturna društva“) i način njihovog sufinansiranja.

Član 2.

Kulturna društva iz člana 1. ove odluke su:

- Bošnjačka zajednica kulture „Preporod“,
- Hrvatsko kulturno društvo „Napredak“,
- Srpsko prosvjetno i kulturno društvo „Prosvjeta“,
- Jevrejsko kulturno-prosvjetno i humanitarno društvo „La benevolencija“.

II KRITERIJI I NAČIN SUFINANSIRANJA KULTURNIH MANIFESTACIJA

Član 3.

Kulturna društva iz člana 2. ove odluke, Grad Sarajevo će sufinansirati iz sredstava Budžeta Grada Sarajeva sa pozicije: Primjena Odluke o utvrđivanju nacionalnih kulturnih društava od posebnog značaja za Grad Sarajevo.

Član 4.

Sufinansiranje kulturnih društava, iz člana 2. Odluke, vršit će se u skladu sa sljedećim kriterijima:

1. izvod iz registra kulturnog društva za sufinansiranje kulturnog programa, odnosno manifestacije (original ili ovjerena kopija ne starije od šest mjeseci);
2. uvjerenje o poreskoj registraciji - identifikacioni broj i broj transakcijskog računa u poslovnoj banci (original ili ovjerena fotokopija ne starije od šest mjeseci);
3. prijedlog godišnjeg plana rada – programa, uključujući plan troškova;
4. uticaj ponuđenih kulturnih programa na razvoj kulture, multikulturni i multietnički karakter Grada i međunarodnu promociju Grada Sarajeva;
5. uticaj ponuđenih programa na podršku mladim talentima i stvaraocima u oblastima kulture;
6. finansijski izvještaj o utrošku sredstva odobrenih u prethodnoj godini.

Član 5.

Kulturna društva su dužna podnijeti zahtjev za sufinansiranje, gradonačelniku/ci Grada Sarajeva, sa dokumentacijom iz člana 4. Odluke i to najkasnije do 30. septembra tekuće godine.

Administrativnu obradu podnesenih zahtjeva iz stava 1. ovog člana, sa aspekta ispunjavanja kriterija iz člana 4. Odluke, sa prijedlogom iznosa budžetskih sredstava, vrši nadležna Služba, te

isto upućuje gradonačelniku/ci Grada Sarajeva, u cilju utvrđivanja potrebnih namjenskih budžetskih sredstava za narednu budžetsku godinu.

Za realizaciju namjenskih sredstava u Budžetu Grada Sarajeva, kulturna društva podnose zahtjev gradonačelniku/ci Grada Sarajeva za realizaciju istih, a na osnovu kojeg se zaključuje odgovarajući ugovor.

III I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 6..

Nadzor nad provedbom Odluke vrši gradonačelnik/ca Grada Sarajeva, putem nadležne Službe, i o provođenju iste, jednom godišnje informiše Gradsko vijeće Grada Sarajeva.

Gradsko vijeće Grada Sarajeva prilikom utvrđivanja Budžeta Grada Sarajeva za narednu godinu, može vršiti periodično revidiranje opravdanosti sufinansiranja kulturnih društava iz člana 2. ove odluke.

Član 7.

Izmjene i dopune Odluke vrše se na način i po postupku za njeno donošenje.

Član 8.

Odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Kantona Sarajevo“.

**PREDSJEDAVAJUĆI GRADSKOG VIJEĆA
GRADA SARAJEVA**

Dr. Igor Gavrić

**Broj:
Sarajevo, __. __. 2020. godine**

O B R A Z L O Ž E N J E

PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za donošenje Odluke sadržan je u članu 26. stav 1. tačka 2. Statuta Grada Sarajeva, kojim je propisano da Gradsko vijeće donosi odluke, druge propise i opće akte i daje njihovo tumačenje.

RAZLOZI DONOŠENJA

Nacionalna kulturna društva temeljne su institucije kulture naroda Bosne i Hercegovine – Bošnjaka, Hrvata, Srba i Jevreja, a postoje više od jednog vijeka te su po tome među najstarijim, danas postojećim institucijama u BiH.

Sve četiri nacionalne institucije kulture, od osnivanja pa nadalje, imaju svoja sjedišta u gradu Sarajevu i svojim radom, dugi niz godina, doprinose kulturnom identitetu Sarajeva i Bosne i Hercegovine. Kao prilog detaljnom obrazloženju značaja nacionalnih kulturnih društava, dostavlja se kratki historijat o svakom društvu.

Shodno iznesenom Gradsko vijeće Grada Sarajeva donijelo je ovu Odluku.

FINANSIJSKA SREDSTVA

Finansijska sredstva za realizaciju ove Odluke obezbijedena su u Budžetu Grada Sarajeva.

Bošnjačka zajednica kulture „Preporod“

Bošnjačka zajednica kulture „Preporod“ temeljna je i najstarija danas postojeća kulturna ustanova Bošnjaka, s tradicijom dugom više od jednog stoljeća, i suštinski ima karakter bošnjačke kulturne matice.

Historija „Preporoda“ počinje 20. februara 1903. osnivanjem kulturno-prosvjetnog i humanitarnog društva „Gajret“, društva za potpomaganje muslimanskih učenika i studenata, čiji je prvi predsjednik bio dr. Safvet-beg Bašagić. U skladu s potrebama Bošnjaka ovog vremena, osnovne aktivnosti „Gajreta“ bile su kulturo-prosvjetiteljske, odgojno-obrazovne, izdavačke i vakufske. Pored stipendiranja učenika i studenata, „Gajret“ osniva i konvikte – učeničke domove u Sarajevu, Mostaru, Tuzli, Banjoj Luci, Bihaću, Foči te Beogradu, gdje je osnovan „Beogradski Gajret Osman Đikić“, a s ciljem finansiranja svojih djelatnosti „Gajret“ je osnovao i svoju banku – „Gajret banku“.

19. oktobra 1924, uz podršku Jugoslavenske muslimanske organizacije, održana je osnivačka skupština „Narodne uzdanice“, drugog ključnog muslimanskog kulturno-prosvjetnog društva tog perioda, s Asim-begom Dugalićem kao prvim predsjednikom. Djelatnost „Narodne uzdanice“ bila je suštinski ekvivalentna djelatnosti „Gajreta“, ali su, uprkos ranijim pokušajima ujedinjenja, „Gajret“ i „Narodna uzdanica“ djelovali uporedo sve do 1945. godine, kad se 13. septembra ujedinjuju na osnivačkoj skupštini novog, jedinstvenog Kulturnog društva Muslimana „Preporod“, s dr. Zaimom Šarcem kao prvim predsjednikom. Društvo će pod ovim imenom djelovati do 1949. godine, kad jugoslavenske vlasti, shodno svom ideološkom konceptu, zabranjuju rad svim nacionalnim kulturnim društvima u Bosni i Hercegovini i ukidaju ih, uključujući i „Preporod“. Sva imovina „Preporoda“, odnosno kako „Gajreta“, tako i „Narodne uzdanice“, tom prilikom je konfiscirana i nacionalizirana, uključujući i đačke i studentske domove i druge nekretnine, pri čemu ni do danas ova imovina nije vraćena svojem izvornom vlasniku te se i danas koristi uglavnom u javne svrhe (poput npr. trenutne zgrade Akademije scenskih umjetnosti Univerziteta u Sarajevu i brojnih drugih objekata u Sarajevu i širom Bosne i Hercegovine te bivše Jugoslavije).

S krajem socijalističkog poretka u Bosni i Hercegovini i demokratizacijom zemlje, obnavlja se rad „Preporoda“, koji počinje svoju novu eru 5. oktobra 1990. godine na Obnoviteljskoj skupštini održanoj u sarajevskoj Vijećnici. Prvi predsjednik obnovljenog „Preporoda“ bio je prof. dr. Muhsin Rizvić (1990–1993), nakon kojeg predsjednici „Preporoda“ bili su prof. dr. Enes Duraković (1993–1994), prof. dr. Munib Maglajlić (1994–2001), prof. dr. Šaćir Filandra (2001–2010) i prof. dr. Senadin Lavić (2010–2019). Aktuelni predsjednik Bošnjačke zajednice kulture „Preporod“ je prof. dr. Sanjin Kodrić, redovni profesor Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu.

Glavno sjedište, odnosno Direkcija Bošnjačke zajednice kulture „Preporod“ je u Sarajevu, u nekadašnjoj Palači „Gajreta“, a širom Bosne i Hercegovine postoji više od 60 „Preporodovih“ podružnica – općinskih, gradskih i kantonalnih / regionalnih društava, uz ekvivalentna društva pod imenom „Preporoda“ u više zemalja bivše Jugoslavije, u Evropi i svijetu, odnosno u brojnim sredinama u kojima žive Bošnjaci i bošnjačka dijaspora. Rad Bošnjačke zajednice kulture „Preporod“ ostvaruje se u svim oblastima kulture, uključujući i tzv. živu kulturu i kulturno naslijeđe, pri čemu je dosad realizirano hiljade i hiljade kulturnih

projekata i programa različitih vrsta, sve to u okvirima više desetina različitih sekcija i drugih vidova organiziranja u okvirima Bošnjačke zajednice kulture „Preporod“ i brojnih podružnica.

Također, što posebno ističemo, rad Bošnjačke zajednice kulture „Preporod“ obuhvata i naučni rad u oblasti kulture, odnosno uopće humanističkih i društvenih nauka, što je zadaća Instituta za bošnjačke studije kao organizacijske jedinice Bošnjačke zajednice kulture „Preporod“. Institut je osnovan 1991. godine, najprije kao Centar za bosanskomuslimanske studije, da bi, nakon reafirmacije bošnjačkog nacionalnog imena, promijenio naziv u Centar za bošnjačke studije, odnosno Institut za bošnjačke studije. Prema Rješenju o upisu u sudski registar, broj: R-II-111/90 od 19. 10. 1990. godine, odnosno Rješenju o upisu u sudski registar, broj: 03-054-360/98 od 6. 1. 1999. godine, Bošnjačka zajednica kulture „Preporod“ registrirana je i za obavljanje djelatnosti naučnoistraživačkog rada, a što je propisano i Članom 34. Statuta Bošnjačke zajednice kulture „Preporod“ u Bosni i Hercegovini od 23. 3. 2019. godine. Djelatnost Instituta za bošnjačke studije kao naučnoistraživačke organizacijske jedinice Bošnjačke zajednice kulture „Preporod“ definirana je Članom 20. Statuta Bošnjačke zajednice kulture „Preporod“ u Bosni i Hercegovini, dok je unutrašnja organizacija Instituta definirana Pravilnikom o organizaciji naučno-istraživačkog rada Kulturnog društva Muslimana „Preporod“ u okviru Centra za bosanskomuslimanske studije, broj: 140/91 od 4. 4. 1991. godine.

Institut za bošnjačke studije jedna je od ključnih organizacijskih jedinica Bošnjačke zajednice kulture „Preporod“. Institut je mjesto realizacije temeljnih naučnoistraživačkih i drugih projekata u oblasti bošnjačkih studija, djelujući u svim u ovom smislu relevantnim naučnim disciplinama, prvenstveno u humanističkim i društvenim naukama, odnosno u sljedećim oblastima: enciklopedistika i leksikografija, istraživanje, normiranje i afirmiranje bosanskog jezika, istraživanje i afirmiranje bošnjačke književnosti, istraživanje i afirmiranje historije Bošnjaka, etnološko-antropološka istraživanja i afirmiranje narodne kulture i folkloru Bošnjaka, istraživanje i afirmiranje umjetničkih praksi Bošnjaka (likovna umjetnost i arhitektura, muzika, pozorište, film i scenske umjetnosti...), kao i sociološko-filozofska, politološka, demografska, pravna, ekonomska, strateška i druga istraživanja vezana za Bošnjake i Bosnu i Hercegovinu. Saradnici Instituta brojni su istraživači u oblasti bošnjačkih studija iz Bosne i Hercegovine i inostranstva, a Institut posjeduje i Biblioteku s oko 20.000 biranih bibliotečkih jedinica iz oblasti bošnjačkih studija.

Počev od svojeg osnivanja 1991. godine pa nadalje, Institut za bošnjačke studije realizirao je niz ključno važnih naučnih projekata, među kojima su i prvi savremeni pravopis bosanskog jezika – *Pravopis bosanskoga jezika* prof. dr. Senahida Halilovića iz 1996. godine, prvi cjeloviti opis povijesti Bošnjaka – *Historija Bošnjaka* prof. dr. Mustafe Imamovića iz 1997. godine, kao i fundamentalna književno-naučna edicija *Bošnjačka književnost u 100 knjiga*, čija je realizacija otpočela još 1995. godine i još uvijek se odvija. Osim ovih, u okvirima Instituta realizira se i više drugih projekata, od kojih je u ovom trenutku posebno važan fundamentalni projekt *Enciklopedija Bošnjaka*.

O historiji Bošnjačke zajednice kulture „Preporod“ i društava „Gajret“ i „Narodna uzdanica“ kao pravnih prethodnika današnjeg „Preporoda“ napisano je više naučnih studija, kao i dvije knjige (Ibrahim Kemura, *Uloga „Gajreta“ u društvenom životu Muslimana Bosne i Hercegovine (1903–1941)*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1986; Ibrahim Kemura: *Značaj i uloga "Narodne uzdanice" u društvenom životu Bošnjaka (1923.–1945.)*, Bošnjački institut / Institut za istoriju, Sarajevo, 2002.) te snimljeno više dokumentarnih filmova. Uz brojne druge nagrade i priznanja, Bošnjačka zajednice kulture „Preporod“ za svoj rad nagrađena je i Šestoaprilskom nagradom Grada Sarajeva 2003. godine, a u povodu 100. godišnjice osnivanja današnjeg „Preporoda“.

Više informacija dostupno je na: www.preporod.ba

Hrvatsko kulturno društvo „Napredak“

Hrvatsko kulturno društvo „Napredak“ osnovano je 1902. godine radi pomaganja đacima i zanatlijama, a kasnije i studentima. „Napredak“ je do zabrane 1949. godine školovao i pomagao školovati oko 16.000 đaka i studenata, među kojima su i dva nobelovca, Ivo Andrić i Vladimir Prelog, zatim slikari Gabrijel Jurkić i Ismet Mujezinović, K. Mijić, pjesnik Nikola Šop i mnoge druge poznate osobe. „Napredak“ je u različitim razdobljima imao do 120 podružnica i više povjerenstava u 440 mjesta.

Razvijao je i nakladničku djelatnost. Redovito od 1908. do 1947. izlazi *Hrvatski narodni kalendar*. Nakon obnove, „Napredak“ nastavlja tradiciju kalendara, izdaje ga redovito od 1991., kao i *Hrvatski narodni godišnjak*. Godine 1923. osnovana je „Napretkova“ zadruga koja je bila do zabrane jedna od najvećih gospodarskih institucija u svom vremenu i prostoru.

U Sarajevu je 1913. izgrađena secesijska „Napretkova“ palača te đački dom „Kralj Tomislav“ i dom kulture u Novom Sarajevu, zatim dom „Kralj Petar Svačić“ u Mostaru i „Napretkov“ neboder u Zagrebu. „Napredak“ je izgradio brojne višenamjenske domove u Tuzli, Zenici, Bugojnu, Travniku, Vitezu, Širokom Brijegu, Brčkom, Osijeku itd. Godišnje je gradio i po tisuću kvadratnih metara prostora.

I pored svega što je „Napredak“ značio i činio, komunistički režim ga 1949. godine ukida, dok je „Napretkova“ pokretna i nepokretna imovina oduzeta. Nažalost, do danas je vraćen samo mali dio imovine u BiH i u RH. No, duh „Napretka“ živio je među narodom i prenosio se.

29. rujna 1990. u Sarajevu je održana Obnoviteljska skupština Hrvatskog kulturnog društva „Napredak“ i „Napredak“ ponovno djeluje na korist, kako hrvatskog naroda, tako i svih dobrih ljudi.

2011. otvoren je i „Napretkov“ dom na Trebeviću, čime je ova olimpijska planina revitalizirana. „Napredak“ je kasnije i obnovio mnoge domove: Brčko, Bugojno, Busovača, Derventa, Mostar, Zenica itd. U želji da simbolički pomogne opstojnost Hrvata u Posavini, a željeni povratak u Garevcu/Modriča, obnovljena je stara škola, posađeno oko 3.500 voćki i otvorena „Napretkova“ zaklada Otvorena kuća kao centar za dijalog i pomirenje.

Od 1990. do danas „Napredak“ je osigurao preko 3.000 stipendija, a među suvremenim stipendistima već ima poznatih i uspješnih umjetnika, znanstvenika i gospodarstvenika. Objavljeno je više od 560 knjiga.

Značajan broj „Napretkovih“ podružnica ima i knjižnice. Najveća je ona u Sarajevu s oko 40.000 knjiga, koja je obnovljena 2003, a djelovala je od 1928. do 1949. „Napredak“ je od obnove priredio više od 1.300 koncerata. Od mnogobrojnih koncerata važno je istaknuti božićne i uskršne koncerte u Sarajevu, na kojima nastupaju, uz poznate domaće i inozemne glazbene umjetnike, i „Napretkovi“ stipendisti. Prihod od ovih koncerata, kao i od ovog kalendara namijenjen je „Napretkovoju“ zakladi za sveučilište i stipendiranje Ivo Andrić – Vladimir Prelog. Napretkova Glavna podružnica u Beču već više od 20 godina zaredom organizira Ljetnu akademiju njemačkog jezika za više od 30 studenata iz BiH, Hrvatske i drugih zemalja iz okruženja. Organiziranje izložbi danas je sastavni dio „Napretkovih“ aktivnosti. Priređeno ih je 822.

„Napredak“ je za svoj rad dobio veliki niz nagrada, ali treba izdvojiti: Nagradu Grada Sarajeva, Plaketu Kantona Sarajevo i Povelju Republike Hrvatske.

Hrvatsko kulturno društvo „Napredak“ od svog utemeljenja 1902. pa do danas postalo je i ostalo stjecište kulturnog i intelektualnog života Hrvata i mnogih drugih na ovim prostorima. Sve što radimo, radimo radi ljudi i glavna nam je zadaća biti u službi čovjeka, posebno mladih ljudi. Želimo pomoći izgradnji boljeg društva ma gdje bili. „Napredak“ je pokazao riječju i primjerom kako se može raditi i u najtežim uvjetima, puno i kvalitetno. „Napretkovo“ je načelo njegovanje vlastite kulture u harmoniji s drugima.

Napredak ima oko 20.000 članova u 65 podružnica i 3 povjerenstva u BiH, Hrvatskoj, Austriji, Njemačkoj, Kanadi i SAD-u. Društvo izdaje tri lista: *Hrvatski glasnik* (Tuzla), *Napredak* (Travnik) i *Bobovac* (Vareš). Pri „Napretku“ djeluje 13 folklornih skupina, 7 tamburaških i mandolinskih orkestara, 14 pjevačkih skupina/zborova i 32 različite dramske, likovne, glazbene, humanitarne, ekološke, studentske i sportske sekcije. Također u okviru našeg Društva djeluju: Udruga likovnih umjetnika HKD „Napredak“, Šahovski klub „Napredak“ Sarajevo u Premijer ligi BiH, ŠK „Napredak“ Zenica u ligi Herceg-Bosne, Bočarski klub „Napredak-Willa“, NK SAŠK 1910. „Napredak“ u Sarajevu te Hrvatsko planinarsko društvo „Bjelašnica“ 1923. u Sarajevu i PD „Napredak- Stjepan Planić“ u Zagrebu. Odbojkaški klub iz Odžaka i Nogometni klub iz Bučića (Novi Travnik) nose ime „Napredak“. Ukupno pri Napretku djeluje 66 različitih sastava, grupa i sekcija. Od svoje obnove (1990) do danas „Napredak“ je ukupno realizirao više od 10.000 različitih kulturnih programa.

„Napredak“ je član UN-ovih nevladinih udruga i punopravni član Europskog centra za radnička pitanja (EZA). EZA je mreža od 74 organizacije iz 28 europskih zemalja koje se oslanjaju na kršćansko-socijalne vrijednosti.

Više informacija dostupno je na: www.hkdnapredak.com.

Srpsko prosvjetno i kulturno društvo „Prosvjeta“

Srpsko prosvjetno i kulturno društvo „Prosvjeta“ osnovano je 31. avgusta 1902. godine. Misija „Prosvjete“ je očuvanje srpske kulture, tradicije i naslijeđa, kao i rad na prosvjećivanju, organizaciji kulturnih dešavanja, izložbi, koncerata i sl., izdavanju knjiga i časopisa na srpskom jeziku i ćirilicom pismu te stipendiranju talentovanih đaka i studenata.

Na ideju o osnivanju „Prosvjete“ došla je 1901. godine grupa od 29 srpskih intelektualaca, koja je uputila molbu Zemaljskoj vladi u Sarajevu sa zahtjevom da se formira čisto humano društvo pod nazivom „Prosvjeta“, koje bi pomagalo školovanje đaka i studenata. A da je u to vrijeme zaista postojala izuzetna potreba za školovanjem, govore podaci o jadnom stanju obrazovanosti i prosvijećenosti u Bosni i Hercegovini. Od okupacije 1878. do osnivanja „Prosvjete“ 1902. godine, u cijeloj BiH gimnaziju je završilo svega 188 Srba, Muslimana, Hrvata, Čeha, Poljaka i ostalih, a kad je „Prosvjeta“ osnovana, bilo je u cijeloj BiH svega oko 30 Srba visokoškolaca.

31. avgusta 1902. u prostorijama Srpskog pjevačkog društva „Sloga“ u Sarajevu održana je osnivačka skupština. Za predsjednika Društva izabran je Risto Hadži Damjanović, a za potpredsjednika dr Risto Jeremić. Kako su potrebe „Prosvjete“ za ostvarivanje svojih ciljeva bile jako velike, pristupilo se učlanjivanju i povećavanju broja članova. Nepunih 10 godina nakon osnivanja, „Prosvjeta“ je brojala blizu 7.000 članova.

Najvažniji zadatak „Prosvjete“ bio je stipendiranje đaka i studenata. Da bi se poboljšali uslovi školovanja, prišlo se osnivanju đачkih domova. Tako je 1909. godine osnovan prvi „Prosvjetin“ đачki dom u Mostaru. Tek poslije Prvog svjetskog rata, osnovani su „Prosvjetini“ đачki domovi u drugim većim mjestima.

Rad Društva zabranjivan je tokom oba svjetska rata te ponovo 1949. godine. Rad je obnovljen 1990, a održan je uz brojne probleme tokom ratnih devedesetih godina. „Prosvjeta“ danas funkcioniše sa sjedištem u „Prosvjetinom“ domu u Sarajevu. Među osnovnim ciljevima i zadacima, ističu se: proučavanje istorije i života Srba, zaštita i njegovanje kulturne baštine, organizovanje i podsticanje naučnog, umjetničkog i književnog rada, izdavanje publikacija, širenje i popularisanje knjige, očuvanje ćirilicnog pisma, organizovanje različitih kulturnih manifestacija, stipendiranje đaka i studenata i brojne druge aktivnosti.

Više informacija dostupno je na: www.prosvjeta.com.ba.

Jevrejsko kulturno-prosvjetno i humanitarno društvo „La Benevolencija“

Jevrejsko kulturno-prosvjetno i humanitarno društvo „La Benevolencija“ središnja je kulturna ustanova Jevreja u Bosni i Hercegovini. Predstavlja najstarije društvo ove vrste u Bosni i Hercegovini koje i danas postoji i radi.

„La Benevolencija“ je osnovana u januaru 1892. godine, kada je skupina sarajevskih jevrejskih intelektualaca donijela odluku da formira društvo za stipendiranje siromašnih, a talentiranih sefardskih mladića, koji su se školovali na zanatu ili na višim školama širom Austro-Ugarske. Društvo je imalo stalne donatore, pa je iz tih sredstava kupljeno zemljište u sadašnjoj Ulici Miss Irbina u Sarajevu, s ciljem da se pravi upravna zgrada „La Benevolencije“. Već 1908. Društvo je prestalo biti društvo za stipendiranje sefardskih mladića i postalo Jevrejsko društvo za prosvjetu i kulturu, čime se granica između Sefarda i Aškenaza uklonila. Djelatnost „La Benevolencije“ proširena je na cijelu Bosnu i Hercegovinu, a značajne potpore su dolazile i od jevrejskih studentskih menzi u Beču i Zagrebu.

Prvi svjetski rat je usporio djelatnost jer su mnogi stipendisti otišli u vojsku, a nakon rata, u novoj Kraljevini SHS / Jugoslaviji, „La Benevolencija“ je nastavila da radi. Formirani su pododbori društva u svim većim jevrejskim središtima u Bosni i Hercegovini: u Banjoj Luci, Bijeljini, Tuzli i Mostaru, dok su u manjim mjestima postojali povjerenici. U tom periodu biblioteka „La Benevolencije“, s preko 100.000 knjiga, postala je jedna od najvećih u gradu.

Međutim, kako se bližio Drugi svjetski rat, Jugoslavija je postajala utočište izbjeglim Jevrejima iz Poljske, Češke, Austrije i Njemačke. Kada je započeo Drugi svjetski rat i na prostoru Jugoslavije, Bosna i Hercegovina i Sarajevo postali su dio Nezavisne Države Hrvatske. „La Benevolencija“ je, kao i druge židovske institucije dobila svog „povjerenika“, koji je u brzom vremenu rasturio sve što se moglo rasturiti, počevši od biblioteke koja je raznesena, pa do dokumentacije i novca što je još ostalo na računima i u kasi.

Nakon oslobođenja, 1945. gotovo svi preživjeli sarajevski Jevreji vratili su se kući. Sjedinjene Američke Države su bile daleko, Evropa razorena, a Izrael još nije postojao. Prilikom obnove preporučeno je da se društvo preimenuje, pa je „La Benevolencija“ nazvana „Sloboda“. Međutim, i rad po takvim imenom Društvo nije dugo trajao, pa je 1949., kao i sva druga društva i organizacije s nacionalnim predznakom, ugašeno. Sve što je do tada radila „La Benevolencija“ preuzela je na sebe Jevrejska općina u Sarajevu.

Nakon demokratskih promjena u SFR Jugoslaviji i prvih slobodnih izbora 1990. godine, „La Benevolencija“ je ponovo registrirana 1991. godine kao Jevrejsko kulturno-prosvjetno i humanitarno društvo „La Benevolencija“. Za svoje ciljeve društvo je postavilo zadatke: sačuvati i prezentirati židovsku kulturu koju su Židovi donijeli sa sobom u Bosnu i Hercegovinu te kulturu koju su stvarali u Bosni i Hercegovini i na taj način sigurno obogatili tu zemlju te humanitarni rad. Ove svoje aktivnosti „La Benevolencija“ nastavila je i u ratu od 1992. do 1995. godine, a posebno humanitarni rad. Međutim, pored humanitarnog rada, „La

Benevolencije“ je organizirala i tečajeve hebrejskog, engleskog, francuskog, njemačkog i arapskog jezika, a danas radi na afirmaciji kulture i identiteta Jevreja u Bosni i Hercegovini.

Više informacija dostupno je na: www.jews.ba.